

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

"مجموعه کتابهای راهنمای مداخلات زودرس در اختلالات گفتار و زبان و بلع کودکان"

مداخله‌ی زودهنگام در اختلالات رشدی زبان

پدید آورندگان:

نیره مهدی‌پور شهرپور

(کارشناس ارشد گفتاردرمانی، گروه آموزشی گفتاردرمانی،

دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی، تهران، ایران)

نادیا آذری

(دانشنامه‌ی تخصصی کودکان، مرکز تحقیقات توانبخشی اعصاب اطفال،

دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی، تهران، ایران)

سرشناسه	مهدی پور شهریور، نیره، ۱۳۴۵ -
عنوان و نام پدیدآور	مداخله‌ی زودهنگام در اختلالات رشدی زبان/ نیره مهدی پور شهریور، نادیا آذری؛ [برای] مرکز تحقیقات توانبخشی اعصاب اطفال.
مشخصات نشر	تهران: دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری	جدول، نمودار
فروست	مجموعه کتاب‌های راهنمای مداخلات زودرس در اختلالات گفتار و زبان و بلع کودکان
شابک	۷۳-۷۳-۶۴۴۲-۶۰۰-۹۷۸
وضعیت فهرست‌نویسی	فیفا
یادداشت	واژه‌نامه.
یادداشت	کتابنامه.
یادداشت	نمایه.
موضوع	زبان‌پریشی کودکان
موضوع	Language disorders in children
موضوع	گفتار -- نارسایی‌های کودکان
موضوع	Speech disorders in children
شناسه 'روده	آذری، نادیا، ۱۳۴۴ -
شناسه افزه	دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی
شناسه افزوده	دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی. مرکز تحقیقات توانبخشی اعصاب اطفال
رده بندی کنگره	۵ '۳۱ RJ۴۹۶/۲م۹
رده بندی دیویی	۶۲۸۵۵/۶
شماره کتابشناسی ملی	۱۶ ۱۹۴

مرکز تحقیقات
توانبخشی اعصاب اطفال

دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی

نام کتاب: مداخله‌ی زودهنگام در اختلالات رشدی زبان

پدیدآورندگان: نیره مهدی پور شهریور - نادیا آذری

ویراستار: نرگس مرادی

شابک: ۷۳-۷۳-۶۴۴۲-۶۰۰-۹۷۸

شمارگان: ۱۰۰۰ جلد

چاپ اول: ۱۳۹۶

چاپ: ارشیا

ناشر: دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی

نشانی: اوین، بلوار دانشجو، خیابان کودکان، دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی

تلفکس: ۲۲۱۸۰۰۸۱

با قدردانی از همکاری

● صفحه‌آرا: گروه گرافیکی ارشیا

همه حقوق نشر برای ناشر محفوظ است؛ هرگونه استفاده از متن به هر صورتی در قالب کتابچه، جزوه، تهیه CD آموزشی، تهیه نرم‌افزار، استخراج آزمون، ترجمه به دیگر زبان‌ها و استفاده از مطالب کتاب، اشکال، تصاویر و... بدون اجازه کتبی از ناشر غیر قانونی است.

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

۵	پیش‌گفتار.....
۷	مقدمه وزارت بهداشت.....
۹	مقدمه.....
۹	دوره‌های رشد زبان در کودکان.....
۱۰	گروه هدف.....
۱۰	دسته‌بندی اختلالات رشدی زبان.....
۱۰	اختلال رشدی زبان اولیه.....
۱۰	اختلالات زبان - یادگیری.....
۱۰	اختلال رشدی زبان ثانویه.....
۱۱	تعاریف.....
۱۱	زبان.....
۱۱	زبان درکی.....
۱۱	زبان بیانی.....
۱۱	اختلال رشدی زبان.....
۱۱	اختلال ویژه‌ی زبانی.....
۱۱	علائم اختلال رشدی زبان.....
۱۱	علائم اختلال زبان درکی.....
۱۲	علائم اختلال زبان بیانی.....
۱۲	علائم اختلال زبان درکی و بیانی.....
۱۲	علائم اختلال ویژه‌ی زبانی.....

۱۲	سبب‌شناسی اختلال رشدی زبان
۱۳	علل اختلالات رشدی زبان اولیه
۱۳	علل اختلالات رشدی زبان ثانویه
۱۳	عوامل خطر اختلالات رشدی زبان در کودکان
۱۳	عوامل خطر قبل از تولد (پره ناتال)
۱۴	عوامل خطر حین تولد (پری ناتال)
۱۴	عوامل خطر نوزادی (نئو ناتال)
۱۴	سندروم‌های تک‌حسی یا آنومالی‌های مادرزادی غیر ارثی
۱۵	عوامل ژنتیکی
۱۵	عوامل محیطی
۱۵	پیش‌آگهی اختلالات رشدی زبان
۱۵	ارزیابی زبانی
۱۷	مداخلات درمانی
۱۹	رویکرد درمانی
۱۹	مداخلات کودک محور
۲۱	مداخلات درمانگر محور
۲۲	طبقه‌بندی اهداف
۲۲	نقش درمانگر
۲۳	اهداف کلی مداخلات در مهارت‌های درک و بیان
۲۳	شیوه‌نامه‌ی مداخلات زبان درکی
۳۵	شیوه‌نامه‌ی درمان زبان بیانی
۵۲	مهارت‌های مکالمه
۶۵	منابع
۶۷	پیوست‌ها
۷۱	واژه‌نامه
۷۳	واژه‌یاب

پیش‌گفتار

اختلال ارتباط، زبان و گفتار در دوران اولیه رشد، پیامدهای منفی زیادی در زندگی فرد به بار خواهد آورد. ماه‌های اول زندگی کودک، دوران بحرانی زبان‌آموزی به حساب می‌آید که در هیچ زمان دیگری، کسب زبان به آن سرعت میسر نمی‌باشد. به تدریج با عبور از این دوره‌ی حساس تکامل گفتار و زبان، از تأثیر مثبت تحریکات محیطی بر رشد و تکامل گفتار و زبان کاسته می‌شود. امروزه یکی از چالش‌های مهم بهداشتی پیش روی جوامع، ارتقاء سلامت کودکان (ارای اختلالات گفتار و زبان در دنیایی است که موفقیت‌های فردی و اجتماعی در آن عمدتاً پایه مهارت‌های ارتباطی قرار دارد).

شناسایی زود هنگام کودکان در معرض خطر اختلالات تکاملی گفتار و زبان و یا کودکانی که در مراحل ابتدایی تأخیر شامل خود قرار دارند، و فراهم نمودن خدمات مداخله به هنگام و پیشگیری ثانویه از معلولیت‌های ناشی از این اختلالات و محدود کردن پیامدهای منفی ناشی از آنها، امری بسیار مهم و ضروری است.

علی‌رغم اهمیت تشخیص و مداخله‌ی به موقع برای اختلالات زبانی - کلامی کودکان، متأسفانه این اختلالات در بسیاری از نقاط دنیا و به ویژه در کشور ما ایران، غالباً در سنین حساس و اولیه‌ی زبان‌آموزی، تشخیص داده نشده یا برای درمان توانبخشی ارجاع به موقع داده نمی‌شوند. از سوی دیگر به نظر می‌رسد که بسیاری از متخصصان مربوطه نیز به اندازه‌ی کافی با تکنیک‌ها و روش‌های مداخله زودرس (زیر ۲ سال) برای اختلالات گفتار و زبان آشنایی ندارند و لذا خدمات مناسب و مؤثر به مراجعان ارائه داده نمی‌شود.

مرکز تحقیقات توانبخشی اعصاب اطفال با همکاری گروه آموزشی گفتاردرمانی دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی، در پاسخ به سفارش و با حمایت مالی دفتر سلامت جمعیت، خانواده و مدارس معاونت سلامت وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و با هدف فائق آمدن بر بخشی از کاستی‌هایی که در حال حاضر موجب تأخیر در ارائه مداخلات به هنگام، مناسب و مؤثر به کودکان نیازمند مداخلات گفتار و زبان می‌شود؛ یعنی فقدان دستورالعمل‌های علمی، مدون و مبتنی بر شواهد و تجربیات متخصصان ذیربط برای

تشخیص و مداخله‌ی زودرس در اختلالات گفتار و زبان کودکان، در سال‌های ۹۲ تا ۹۴ مبادرت به اجرای طرحی با هدف تدوین دستورالعمل‌ها (پروتکل‌ها)ی مدون مداخلات زودرس برای اختلالات تکامل گفتار و زبان کودکان به تفکیک ۷ دسته اختلال مرتبط (اختلالات پیش‌زبانی، اختلالات زبانی، اختلال صدا، آسیب شنوایی، اختلال بلع، ناروانی گفتار و گفتارفلجی) در کودکان ایرانی، نمود. کتاب حاضر، حاصل این تلاش دو ساله است که در درجه‌ی اول بر اساس منابع علمی روز دنیا و در درجه‌ی دوم بر اساس تجربه و اجماع متخصصان ذی‌بط در مرکز تحقیقات توانبخشی اعصاب اطفال و گروه آموزشی گفتاردرمانی تدوین شده است. امید است با قرار دادن این کتاب (حاوی پروتکل‌های تشخیص و مداخله‌ی زودرس) در اختیار دانشجویان و دانش‌آموختگان رشته‌ی گفتاردرمانی، به خصوص آن دسته‌ی افرادی که در اقصی نقاط کشور با نظام تشخیص و مداخلات زودرس تکاملی معاونت محترم سلامت وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی همکاری دارند، گامی هرچند کوچک در راه تأمین ارتقاء سلامت کودکان این مرز و بوم برداشته باشیم.

دکتر روشنگر وامقی

مجری طرح: رئیس مرکز تحقیقات توانبخشی اعصاب اطفال